

Ämnesprov, läsår 2017/2018

Religionskunskap

Delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

12

Här nedan finns ett påhittat mejl från en tjej som är på besök hos sin muslimska vän Ibrahim i New York. I mejlet finns **flera** faktafel om islam.

Läs mejlet och skriv sedan **två** av faktafelen.

TÄNK PÅ

Du behöver inte förklara eller rätta faktafelen.

Till

Kopia

Ämne

F K U 😊 📧 📧 📧 📧 📧

Hej mamma och pappa!

Nu har jag bott hos min kompis Ibrahim i en vecka. En sak jag lagt märke till är att Ibrahim är noga med bönen. Han ber alltid fem gånger varje dag.

Första dagen jag kom hit var det fredag. Då fick jag fira sabbat tillsammans med Ibrahims familj. Vi åt koshermat på kvällen. Det var jättegott!

För några dagar sedan var fastemånaden slut. Under denna månad har Ibrahim varken fått äta eller dricka så länge solen varit uppe. Fastans slut firades med Eid-al-Fitr. Då serverades vin och massa god mat.

På onsdag ska Ibrahim gå till moskén. Onsdagsbönen är veckans viktigaste. Moskén syns på långt håll tack vare sin minaret. Man ser den faktiskt ända från Ibrahims lägenhet.

Nu får jag skynda mig, vi ska ut och shoppa. Hoppas att ni har det bra där hemma!

Kram, Irma

Faktafel 1: _____

Faktafel 2: _____

Läs igenom nedanstående text och gör därefter uppgiften på nästa sida.

Antonios bästa kompis Gustav har under en längre tid haft problem med att han spelat bort pengar på nätet. Han har bland annat tvingats låna pengar för att täcka sina skulder.

Gustav vill inte att Antonio ska berätta för någon om hans problem, men en kväll ringer Antonio upp Gustavs föräldrar och berättar.

Ange **två** argument för att Antonio **tar ansvar** och **två** argument för att han **sviker** Gustav, när Antonio berättar för Gustavs föräldrar att han spelar bort pengar.

TÄNK PÅ
 Problematisera t.ex. genom
 att visa på svårigheter i att ta
 ställning i frågan.

- Antonio tar ansvar när han ringer Gustavs föräldrar för att...
- Antonio sviker sin vän när han ringer Gustavs föräldrar för att...

[illegible]

A series of 25 horizontal lines for writing, evenly spaced across the page.

14

Religionerna kristendom, hinduism, buddhism och judendom har alla sin syn på vad som händer efter döden.

Markera med **ett** eller **två** kryss efter varje påstående i den ruta eller de rutor som stämmer bäst överens med påståendet. Sätt ut totalt **13** kryss.

Två av påståendena passar in på två av svarsalternativen.

Påstående	Stämmer med kristendom	Stämmer med hinduism	Stämmer med buddhism	Stämmer med judendom	Stämmer inte med någon av religionerna
a) Guds son tog på sig människornas synder när han dog.					
b) Man tror på reinkarnation.					
c) När man dör kommer kroppen till guden Vishnu.					
d) Befrielsen från återfödelsen kan nås genom att följa den åttafaldiga vägen.					
e) Själen och karma är samma sak.					
f) Människan har inte levt några tidigare liv.					
g) Alla människor som dör blir frälsta.					
h) Många vill att kroppen ska brännas och askan spridas i floden Ganges när man dör.					
i) Intresset är inte så stort för spekulation* kring vad som händer efter döden.					
j) Nu för tiden kan du köpa dig fri från dina synder innan du dör.					
k) När man når moksha förenas atman med brahman.					

*Spekulation: I detta fall; tankar, funderingar.

15

Läs texterna som handlar om kvinnliga präster och gör sedan uppgiften på nästa sida.

Källa 1: Svenska kyrkans officiella hemsida, 2016

Kyrkomötet beslutade 1958 att även kvinnor ska ha möjlighet att bli präster. Beslutet grundades i en religiös övertygelse att kyrkans anställningar ska vara öppna för alla oavsett kön.

Källa 2: Nyhetsinslag i Sveriges Radio kanal P4, 2014

En präst i Svenska kyrkan i Kungsbacka höll en predikan där han påstod att de som är för kvinnliga präster inte når frälsningen. Efter detta beslutades att han inte längre fick jobba som präst i Svenska kyrkan.

Källa 3: Blogginlägg av David Johannesson, katolsk präst, 2016

Det är inte konstigt att bara män är präster i kyrkan. Det står nämligen i Bibeln att Jesus valde ut tolv män, som fick i uppdrag att predika och berätta om Jesus budskap. Biskopar och präster är deras efterträdare i kyrkan idag.

Källa 4: Inlägg på twitter av Anna Svensson, medlem i Svenska kyrkan, 2016

Det ska vara självklart med kvinnliga präster, med tanke på att vi överallt annars i samhället arbetar för jämställdhet och lika möjligheter för båda könen.

a) Markera med **ett** kryss den källa som tydligt stödjer påståendet.

Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Det kan också vara så att ingen källa stödjer påståendet.

Påstående	Källa 1	Källa 2	Källa 3	Källa 4	Ingen källa
a) Jesus predikade om att både män och kvinnor skulle få bli präster.					
b) Fram till 1958 var det inte tillåtet med kvinnliga präster inom Svenska kyrkan.					
c) Det finns exempel på personer som tillhör Svenska kyrkan idag, som uttrycker att de är för kvinnliga präster.					
d) I Bibeln står det att kvinnliga präster inte kan nå frälsning.					
e) Präster inom Svenska kyrkan kan bli avskedade om de uttalar sig negativt i frågor som rör kvinnliga präster.					
f) Kristna är oftast emot att kvinnor får bli präster.					
g) Manliga präster inom Svenska kyrkan kan nu för tiden välja om de vill arbeta med kvinnliga präster eller inte.					
h) Det går att hitta argument i Bibeln för att män ska få bli präster.					
i) På 2000-talet finns det exempel på präster som under gudstjänst uttryckt sig negativt i frågor som rör kvinnliga präster.					
j) Alla protestanter i Sverige är för att kvinnor kan bli präster.					
k) Svenska kyrkans beslut att tillåta kvinnliga präster hade religiös grund.					
l) Svenska kyrkan bör liksom övriga delar av samhället sträva efter att behandla kvinnor och män lika.					

b) Tänk dig att du ska skriva en artikel i en skoltidning.
Den ska handla om **olika åsikter om kvinnliga präster bland kristna i Sverige**.
Nedan följer några påståenden om källa 1-4.

Markera det alternativ som är mest rimligt för varje källa när du ska skriva din artikel. Fler än ett kryss per källa gör svaret ogiltigt. Tänk källkritiskt.

Källa 1 är användbar till artikeln för att...

- ... den företräder både män och kvinnor i Sverige..... ☐
- ... informationen kommer från en hemsida ☐
- ... Svenska kyrkan representerar en stor del av alla kristna i Sverige..... ☐
- ... jämställdhet är något som ligger i tiden ☐

Källa 2 är användbar till artikeln för att...

- ... präster alltid talar sanning..... ☐
- ... den visar att många manliga präster är emot kvinnliga präster ☐
- ... prästen vet vad frälsning innebär..... ☐
- ... den visar att det finns präster som är emot kvinnliga präster..... ☐

Källa 3 är användbar till artikeln för att...

- ... Jesus tycker att alla är lika mycket värda..... ☐
- ... den är ett blogginlägg..... ☐
- ... skribenten är präst ☐
- ... den visar vad alla katoliker i Sverige anser om kvinnliga präster..... ☐

Källa 4 är användbar till artikeln för att...

- ... det är flest män som använder twitter. ☐
- ... inlägg på twitter kan vara ett komplement* till mer objektiva källor..... ☐
- ... inlägg på twitter är alltid pålitliga och trovärdiga..... ☐
- ... vi är jämställda i Sverige..... ☐

*komplement: något som breddar bilden, lägger till information

16

Inom kristendom, islam, judendom och hinduism har man olika riter, högtider och handlingar, men en del är också gemensamma.

Markera med **ett** eller **flera** kryss den religion eller de religioner som stämmer bäst överens med respektive rit/högtid/handling. Sätt ut totalt **14** kryss. Två av riterna/högtiderna/handlingarna passar in på två eller flera religioner.

Rit/Högtid/Handling	Inom kristendom	Inom islam	Inom judendom	Inom hinduism
a) Bar mitzva				
b) Bön				
c) Ramadan				
d) De sjukas smörjelse				
e) Dopets sakrament				
f) Puja				
g) Omskärelse av pojkar				
h) Böneutrop				
i) Holi				
j) Sabbat med start fredag kväll				

Läs nedanstående text och gör sedan uppgift 17 och 18.

Vem är du - din identitet?

Vår identitet, vilka vi är, påverkas av allt möjligt runt omkring oss: var vi bor, vilka vi umgås med, olika intressen med mera. Identitet handlar bland annat om hur man uppfattar sig själv i förhållande till andra. Identiteten kan också förändras över tid.

Vi har olika identiteter i olika sammanhang. Till exempel kan vi ha en identitet i skolan, en annan på fritiden och ytterligare en hemma. Många människors identitet påverkas av den religion de tillhör.

Här nedan följer ett påhittat exempel på hur religion kan påverka en persons identitet.

Jag heter Suwat och är 15 år. Mina föräldrar flyttade till Sverige från Laos innan jag föddes. Det som skiljer mig lite från många andra ungdomar i Sverige är att jag är buddhist. Det märks nog inte så mycket utåt, men jag tror att det har format min identitet.

Ett exempel på detta är hur religionen påverkar mina värderingar. För mig är buddhism en religion utan särskilt många regler. Däremot har jag fått lära mig att alltid försöka att tänka och göra gott. Detta gör jag bland annat för att få bra karma och ett bättre nästa liv. Jag försöker att vara en bra människa och behandla andra människor väl. Buddhismens lära säger att man skall respektera allt liv och därför är många buddhister vegetarianer. Därför äter jag och min familj inte så ofta kött.

Meditation är en viktig del av buddhism. Jag mediterar för att stanna upp och fundera på vad som är viktigt i livet. Det minskar min längtan efter materiella saker, vilket gör mig lugn och avstressad.

Genom min tro känner jag mig trygg i svåra situationer.

17

Hur påverkas Suwats identitet av religionen? Ge två exempel från texten om Suwat.

Exempel 1:

Exempel 2:

18

En tonårings identitet påverkas av olika saker, som till exempel vilken religion han/hon tillhör. Tänk dig in i en tonårings situation.

Hur kan identiteten hos en tonåring påverkas på olika sätt av en religion? Välj en religion att utgå ifrån (ej buddhism). Resonera.

Om du vill kan du använda nedanstående mening i ditt resonemang:

- Om tonåringen är ... (jude, muslim, kristen eller hindu) tror jag att hans/hennes identitet påverkas genom att...

TÄNK PÅ

- Använd flera olika exempel.
- Använd olika perspektiv, t.ex. kön, majoritets-/minoritetsbefolkning, sexuell läggning eller nationalitet.

Lined area for writing or drawing, consisting of 25 horizontal lines.

19

Nedan följer ett antal påståenden som handlar om hur religion och samhälle påverkade eller påverkar varandra i olika länder.

Avsluta meningarna genom att markera **det** alternativ som stämmer bäst med ett kryss. **Fler än ett kryss per deluppgift (a-k) gör svaret ogiltigt.**

a. Ett tecken på att religionen har stor betydelse i Saudiarabien är att...

... den nationella lagen grundas på sharia.	☐
... alla landets restauranger måste servera koshermat enligt lagen.	☐
... det finns bilder på Muhammed på många offentliga byggnader.	☐

b. Kastsystemet i Indien påverkar samhället i storstäderna...

... mer idag än på 1800-talet.	☐
... mindre idag än på 1800-talet.	☐
... ungefär lika mycket idag som under 1800-talet.	☐

c. I Jerusalem finns det motsättningar mellan delar av den judiska och den muslimska befolkningen. En religiös orsak till detta är att...

... det påstås att Abraham föddes och växte upp i Jerusalem.	☐
... båda religionerna har betydelsefulla heliga platser i Jerusalem.	☐
... de heliga skrifterna skrevs ned i Jerusalem av de båda religionernas grundare.	☐

d. I runt 20 av Indiens delstater har det på senare tid införts ett förbud mot att slakta kor. En orsak till detta är att...

... guden Ganesha bär ett kohuvud.	
... Dalai Lama välsignar alla kor.	
... kor anses vara heliga inom hinduism.	

e. År 1948 bildades staten Israel för att det judiska folket skulle få ett eget land. En viktig orsak till att landet utropades just då var att...

... förintelsen nyligen hade ägt rum.	
... påven ville att det bara skulle finnas kristna i Europa.	
... judarna ville bo i det landet på grund av att Jesus levte där.	

f. Kristna kyrkors synsätt i olika frågor kan skilja sig mellan olika länder och olika inriktningar. Det innebär att det i vissa länder i Europa är...

... tillåtet med bröllop för homosexuella par i kyrkan.	
... kristendom som är den enda tillåtna religionen.	
... förbjudet att missionera.	

g. Den muslimska vallfärden Hajj leder till att det under en begränsad period...

... endast är tillåtet för unga män att besöka Mecka och Medina.	
... ställs stora krav på kommunikationerna inom delar av Saudiarabien.	
... är förbjudet för alla världens muslimer att arbeta.	

h. En likhet mellan kristdemokratiska partier i Europa idag är att de...

... står för en konservativ familjepolitik.	
... vill ha ett samhälle där kungen får mer makt.	
... vill att protestantism ska vara den enda tillåtna kristna inriktningen i samhället.	

i. År 2017 kom det många turister till den tyska staden Wittenberg för att fira att det var...

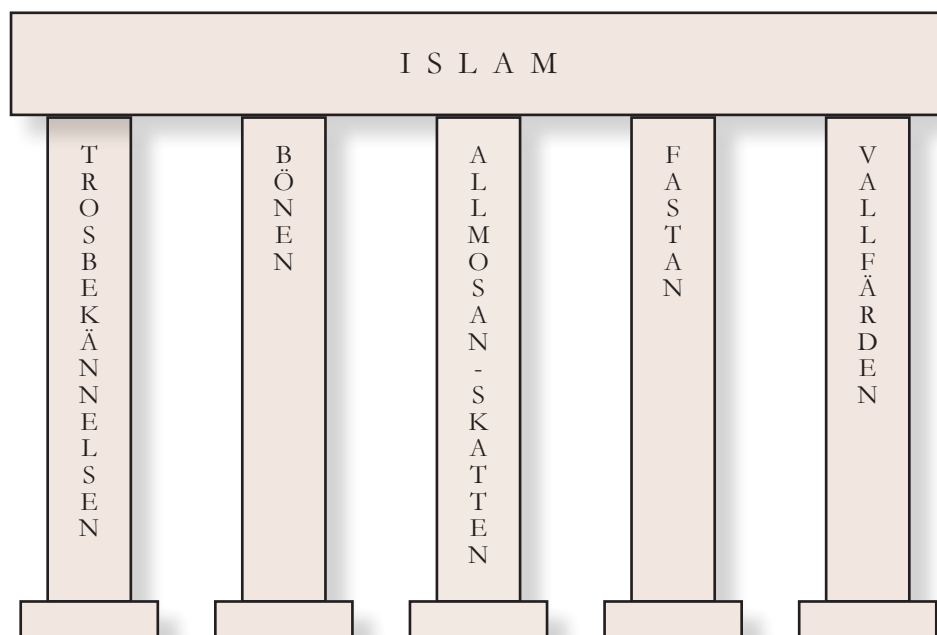
... 400 år sedan Augustinus, en av stadens invånare, blev utsedd till påve.	
... 500 år sedan Luther spikade upp sina teser på Slottskyrkans dörr i staden.	
... 1000 år sedan stadens kända helgon Jeanne d'Arc blev avrättad.	

j. Inom kristendom är söndagen en vilodag. Vilodagen respekterades mer förr i tiden, både i Sverige och i andra europeiska länder. Idag märks att det är vilodag genom att...

... alla invånare måste gå i kyrkan på söndagar.	
... alla är lediga på söndagar, oavsett vilket jobb de har.	
... fler affärer har stängt på söndagar än under veckans övriga dagar.	

k. Det pågår en debatt i Sverige om att förbjuda tiggeri. I exempelvis Thailand har man delvis en annan syn på tiggeri för att där...

... är tiggeri en väg att förena atman med brahman.	
... anses det ge god karma att skänka mat till buddhistiska munkar.	
... är de flesta muslimer och inom islam är allmosan en av de fem grundpelarna.	

20

De fem grundpelarna ovan är viktiga för alla troende muslimer. Bönen är en av de fem pelarna inom islam.

a) Beskriv hur bönen inom islam går till genom att avsluta nedanstående meningar:

När man ber vänder man sig mot staden...

Innan man ber är det viktigt att man (ange ett exempel)...

Den veckodag då det är viktigast att gå till moskén och be är...

Under gudstjänsten i moskén leds bönen av...

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

*Ines glömde sin mobil hemma när hon gick till en kompis. Pappa Lars hittar mobilen.
Läs igenom tankebubblan nedan innan du gör uppgiften på nästa sida.*

Ska jag kolla lite snabbt
vad hon gör på helgerna
egentligen?

Undrar om hon och
hennes kompisar
använder droger?

21

Pappan är orolig över sin dotter och misstänker att några av hennes vänner använder droger. Nu har han chansen att titta i Ines mobil, men vet inte om det är rätt. Läs påståendena nedan. De är exempel på hur man skulle kunna resonera enligt de etiska modellerna.

Markera med **ett** kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet.

Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer bäst med pliktetik	Stämmer bäst med konsekvensetik	Stämmer bäst med sinnelagsetik	Stämmer inte med någon av de tre modellerna
a) Pappan borde inte titta i mobilen eftersom barnkonventionen säger att alla barn har rätt till ett privatliv.				
b) Pappan borde titta eftersom följden annars kan bli att Ines råkar illa ut.				
c) Pappan borde titta eftersom hans avsikt är att kunna hjälpa Ines om hon behöver det.				
d) Pappan borde inte titta eftersom resultatet kan bli att Ines blir besviken på honom.				
e) Pappan borde titta eftersom det är han som betalat mobilen.				
f) Pappan borde titta eftersom han tycker det är en viktig regel att föräldrar ska ha koll på vad deras barn gör.				
g) Pappan borde titta i mobilen eftersom han vill Ines väl.				
h) Pappan borde inte titta för det kan leda till att han får dåligt samvete.				

EU-domstolen: Arbetsgivare får förbjuda religiösa symboler på jobbet

En kvinna i Belgien blev avskedad för att hon bar slöja på jobbet och därmed bröt mot företagets klädregler. Företaget ville att de anställda skulle se neutrala* ut i mötet med sina kunder och exempelvis inte bära religiösa symboler. Kvinnan anmälde företaget för diskriminering och ärendet togs upp i EU-domstolen. 2017 beslutade EU-domstolen att det är tillåtet för företag att förbjuda anställda att bära, bland annat, religiösa symboler på arbetsplatsen. Enligt domen är det inte diskriminerande om förbudet gäller alla religioner.

*neutral: opartisk, oberoende när det gäller exempelvis religion eller politik

22

EU-domstolens beslut innebär att arbetsgivare kan införa förbud mot att bära religiösa symboler på jobbet om det exempelvis bryter mot arbetsplatsens klädregler, eller om det inte passar med de arbetsuppgifter som ska utföras.

Resonera om olika konsekvenser som EU-domstolens beslut kan få i Sverige för enskilda människor, för arbetsplatser och för samhället som helhet.

Ange sammanlagt **fyra** konsekvenser i hela uppgiften.

Förtydliga varje konsekvens med ett exempel eller en förklaring.

Om du vill kan du använda nedanstående meningar i ditt resonemang:

För **enskilda människor** skulle förbudet kunna leda till att...

För **arbetsplatser** skulle förbudet kunna leda till att...

För **samhället** som helhet skulle förbudet kunna leda till att...

23

I rutan nedan till vänster finns exempel på anhängare till olika inriktningar inom några världsreligioner.

Para ihop ett av alternativen A-J, med ett av påståendena/en av förklaringarna.

Skriv rätt bokstav i rätt ruta. Du får bara använda varje bokstav **en** gång.

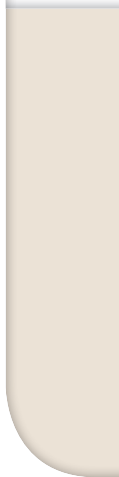
Ett påstående/förklaring blir över.

- A. Katoliker
- B. Protestanter
- C. Ortodoxa kristna
- D. Sunnimuslimer
- E. Shiamuslimer
- F. Liberala judar
- G. Ortodoxa judar
- H. Theravadabuddhister
- I. Mahayanabuddhister
- J. Tibetanska buddhister

Bokstav	Påstående/Förklaring
	Tillhör den inriktning som grundades under reformationen av Martin Luther.
	Anser att Muhammed utsåg Ali som sin efterträdare och är en majoritet av befolkningen i Iran.
	Tillhör den största kristna inriktningen och anser att påven är kyrkans högste ledare.
	Tillhör den inriktning där det anses enklare att uppnå Nirvana.
	Tillåter en mer fri tolkning av Torah.
	Anser att Muhammed är Guds son.
	Är noga med att hålla fast vid gamla judiska traditioner och ställer höga krav på att man följer kosherregler.
	Finns bland annat i Ryssland och Östeuropa och har sju sakrament som kallas mysterier.
	Tillhör den inriktning av buddhism som finns i Sydostasien, t.ex. i Thailand och Laos.
	Har en ledare med titeln Dalai Lama.
	Tillhör den större av de två huvudinriktningarna och har fått sitt namn efter texter som beskriver vad Muhammed sa och gjorde.

Bildförteckning

Sida 3		openclipart.org
Sida 4		Michael Erhardsson. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 8		Anna Lindstam.
Sida 12		CC0 Public Domain. suc/pixabay.com
Sida 20		Aleksandar Mijatovic. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 22	ö.v.	User_49841. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 22	ö.h.	lightpoet. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 22	m.v.	donyanedomam. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 22	m.m.	CC0 Public Domain. WikimediaImages/pixabay.com
Sida 22	n.v.	wong sze fei. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 22	n.h.	Jessmine. Bildbyrå: Mostphotos.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

